

# Telegraful Român

ORGANUL OFICIAL AL ARHIEPISCOPIEI ORTODOXE ROMANE DE ALBA-IULIA ȘI SIBIU  
ȘI AL EPISCOPIILOR CLUJ ȘI ORADEA

Abonamentul  
pentru parohii cl. I Lei 40; cl. II Lei 30; cl. III  
și 25. Particulari Lei 25. Autorități și străină-  
tate Lei 30. De sprijin Lei 75. Pentru America  
10 Dolari.

Articolele și corespondența  
se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu,  
str. 1 Mai 35. — Articolele nepublicate nu se  
înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

Prețul inserțiunilor  
pe cm.<sup>2</sup> 60 Bani pentru odată; dacă se publică de  
mai multe ori se dă rabat corespunzător.  
Inserțiunile se adresează ADMINISTRATIEI Tele-  
grafului Român, Sibiu, strada 1 Mai Nr. 35.

## Un cuvânt despre pace al Fer. Augustin

Conducătorii de demult ai Bisericii au izbutit să se impună în ochii credincioșilor contemporani și ai creștinătății de totdeauna ca personalități însușite de sfânta dorință a luptei pentru binele oamenilor. Ei au luptat nu numai contra păcatului personal dar și împotriva rețelor care alimentau în continuu neînțelegerile dintre oameni, certurile și războaiele fratricide.

Hotărâți să lupte pentru propășirea și fericirea păstoritilor, Părinții de demult ai Bisericii erau conștienți, în același timp, că aceste bunuri nu pot fi dobândite decât cu condiția statornicirii între oameni a unui climat de pace. De aceea ei au acordat un interes deosebit răspândirii ideii de pace, precum și propoveduirii despre binefacerile ei.

Printre cei care, în propovedania lor, s'au ocupat stăruitor și de problema păcii se numără și Fericitul Augustin

În cele următoare vom spicui câteva lucruri dintr-o cuvântare a lui intitulată: Despre lauda păcii.

Începe prin a arăta că e timpul să ne deschidem inima pentru pace și să ne rugăm pentru statornicirea ei printre noi. Pacea, zice el în continuare, să fie prietena nedespărțită a fiecăruia dintre noi.

Trebue să știi însă, că nu-i destul să iubești tu singur pacea. E neapărat trebuit să-i faci și pe alții părtași la ea. Să nu te temi că împărtășindu-o și altora, îți se va micșora propria ta pace. S'alungă o asemenea teamă dela tine. Căci una e a da din pacea ta altora și alta a da dintr'un bun material.

Să zicem că iei hotărârea să-ți împarți la prieteni pământul, casa sau orice alt bun material mai ai. Crezi că o să poți da din pământul tău, din casa ta, din bunurile tale materiale, la un număr nelimitat de oameni? Nicidecum. Cu cât faci mai mulți părtași la aceste bunuri, cu atât mai mult ele se împușinează. Până ce la un moment dat vei constata că nu mai poți da nimănui nimic.

Nu fiindcă n'ai vrea, ci fiindcă bucată de pământ pe care ai mai da-o n'ar putea produce hrană suficientă pentru nimeni, și colțisorul de casă pe care l-ai mai ceda, n'ar mai putea constitui adăpost bun pentru nimeni.

Altfel stau însă lucrurile cu pacea. Ia împarte-o și pe aceasta. Împarte-o la cât

mai mulți și vei vedea că în loc să scadă ea se va înmulți. Dacă bunul material scade pe măsură ce-l împarți cu alții, pacea, dimpotrivă, crește, se mărește în raport direct cu numărul copărtașilor. Dacă vrei ca numai puțini oameni să fie copărtași la pace, pacea ta proprie va fi puțină, săracă și nesigură. Dacă vrei cu adevărat să-ți sporești aceeași posesiune și să-ți-o asiguri, apoi înmulțește-i posesorii, câștigă de partea ei cât mai mulți.

Când iubești niște lucruri materiale, ca de pildă: o fășie de pământ, argint, aur, case scumpe și împodobite etc., s'ar putea să le ai, dar și să nu le ai; când iubești însă un bun sufleteș, pe acesta nu se poate să nu-l și ai. Pacea e și ea, în primul rând un bun sufleteș. Cine o iubește cu adevărat o și posedă în realitate. Când o împarți și celor din jur, n'o împarți ea pe o pâine. Când împarți pâinea, cu cât mai mulți sunt cei pentru care se frânge, cu atât mai mică se face bucată din care dai. Pacea însă, e asemenea pâinii, care în mâinile discipolilor Domnului, crește prin frângere și împărțire.

Nu uitați acum, că dacă vreți să faceți și pe alții părtași la pace, trebuie să fiți cei dintâi care să țineți la ea. Să se aprindă în voi puterea păcii ca să-i dogorească și înflăcăreze și pe ceilalți.

Fii iubitor de pace! Fii cu băgare de seamă și bucură te tu mai întâi, de frumusețea lucrului iubit. În același timp să arzi de dorința de a aduce la ea și pe alții. Să vadă ceea ce vezi tu, să iubească ceea ce tu însuși iubești, să păstreze ceea ce păstrezi tu însuși.

Ocupă-te de ei până ce i vei câștiga și pe dânșii pentru pace, frăție și unire. Adu-le aminte că toți roștim Tatăl nostru și toți suntem fii ai aceluiași Părinte ceresc. Nu un prieten sau un vecin oarecare ne poruncește să trăim în pace și frăție, ci chiar Acela căruia ne adresăm cu Tatăl nostru.

Împreună înălțăm către Părintele ceresc o singură rugă: de ce să nu avem cu toții una și aceeași pace?

Iată graiuri în care se simte vibrând puternic dragostea de pace a marelui episcop, precum și voința lui de a cuceri pentru pace pe cât mai mulți, pe toți păstorii săi, pe toți oamenii.

O iubire și o voință ca a lui, pentru

(Continuare în pag. 4)

## O nouă viață la sate

Regimul de democrație populară, la baza căruia stă alianța clasei muncitoare cu țărâna muncitoare, a adus o viață nouă la sate.

Moșierimea a fost desființată ca clasă. Mai mult de un milion de hectare de pământ s'au împărțit țăranilor săraci și mijlocași. S'a împlinit astfel un vis de veacuri al țăranimii noastre muncitoare.

Constituția Republicii Populare Române proclamă că în țara noastră „pământul aparține celor ce-l muncesc”.

Statul democrat-popular apără cu sfințenie această măreață cucerire a poporului nostru muncitor. Pentru a veni și mai mult încă în sprijinul țăranilor muncitori, în ultimele săptămâni, printr-o Hotărâre a Guvernului, alte aproape 500.000 de ha. pământ — rezerve de stat — au fost împărțite Gospodăriilor Colective și țăranilor muncitori cu pământ puțin și familii numeroase.

Statul nostru democrat-popular duce o politică de continuă sprijinire a țăranilor cu gospodării mici și mijlocii, cu scopul de a-i feri de exploatarea capitalistă, de a sporii producția realizată de ei și de a ridica bunăstarea lor.

Desvoltarea industriei face cu puțință înzestrarea agriculturii cu mașini agricole care ușurează munca țăranimii muncitoare și o ajută să dobândească roade bogate. Numărul S. M. T. urilor a crescut de la 81 în 1948, la 188 în 1951 și la 218 în 1953. Industria socialistă trimite la sate cantități tot mai mari de mărfuri industriale la prețuri de stat. În 1952 de exemplu, țăranii muncitori au primit prin cooperative mărfuri industriale în valoare de 6 miliarde lei, adică de 10 ori mai mult decât în anul 1948. Anul 1953, cantitatea de mărfuri vândute la sate a crescut și mai mult. În același timp țăranii muncitori își pot vinde prin Cooperative, cu câștig pentru ei, partea produselor care le rămâne după îndeplinirea nevoilor.

Statul democrat-popular a ajutat și ajută pe țăranii muncitori cu semințe de soi, cu împrumuturi de bani, cu îndrumări agrotehnice și zootehnice. Aceasta a făcut cu puțință ca țăranii muncitori să obțină în anul 1953 recolte mari, foarte mulți dintre ei culegând recolte de grâu și de porumb de peste 2000 kgr. la ha.

Un ajutor puternic au primit țăranii muncitori din partea regimului democrat-popular prin creditele acordate pentru cumpărarea de vite.

Lumina electrică pătrunde la sate. În ultimii ani au fost electrificate sute și sute de sate, cât nu s'a făcut în trecut în zeci de ani.

Un ajutor însemnat primesc țăranii muncitori pentru a-și asigura recoltele, gospodăriile, vitele, împotriva pagubelor pricinuite de secetă, grindină, foc, etc.

(Continuare în pag. 2)

## O nouă viață la sate

(Urmare din pag. 1)

S'a schimbat și viața muncitorilor agricoli. Mulți dintre ei sunt azi salariați ai Gospodăriilor de Stat și S.M.T. Guvernul dă o mare însemnătate grijii față de om, se preocupă de ridicarea nivelului de trai al muncitorilor agricoli, de amenajarea de cluburi și biblioteci pentru ei, etc.

Datorită regimului de democrație populară, datorită ajutorului pe care l-a primit și-l primește din partea clasei muncitoare, starea materială a țărănimii muncitoare s'a îmbunătățit mult. Țăranul muncitor își lucreează astăzi mai bine pământul, are unelte mai bune, se îmbracă și mănâncă mai bine.

În anii puterii democrat-populare, țărimea muncitoare a primit din partea Guvernului un sprijin puternic pentru a alcătui Întovărășiri Agricole de lucrare în comun a pământului și Gospodării Colective, ca să folosească astfel din plin binefacerea muncii mecanizate și să-și sporească recoltele. Azi sunt în țară aproape 2000 Întovărășiri Agricole. Pe baza liberului lor consimțământ peste 280.000 familii de țărani muncitori s'au unit în circa 40.000 Gospodării Colective și Întovărășiri Agricole, cu o suprafață totală de aproape un milion de hectare. G. A. C. au obținut recolte cu mult mai bogate decât țărani muncitori cu gospodării individuale.

Muncind în Gospodăriile Agricole Colective, țărani muncitori obțin venituri mari așa cum nu le-ar fi fost cu putință pe micile lor petice de pământ.

S'au construit și se construiesc spitale, dispensare, puncte sanitare, maternități, etc.

Nouii școli de 7 ani cu câmine și cantine se crează la sate. Burse, internate, câmine și cantine studențești sunt puse în folosul acestora. Copiii țăranilor muncitori pot deveni azi ingineri, medici, agronomi, ofițeri, etc.

Cultura devine tot mai mult un bun al oamenilor muncii dela orașe și sate. Peste 12.000 Câmine culturale și case de citit au luat ființă până acum la sate. În fiecare sat sunt biblioteci. Cinematograful și Radio-ul au început să devină lucruri tot mai răspândite în satele noastre.

Plenara Comitetului Central al P. M. R. din 19—20 August 1953, a hotărât o serie de măsuri de cea mai mare însemnătate, menite să îmbunătățească și mai mult situația țărănimii muncitoare, să întărească și mai mult alianța clasei muncitoare cu țărimea muncitoare.

Astfel de pildă, a hotărât să se dea un mare ajutor agriculturii, pentru sporirea simțitoare a producției agricole la toate culturile și în special a producției de cereale, legume, furaje, diferite culturi industriale, viță de vie, fructe. Deasemeni a hotărât să se dea un mare sprijin producătorilor agricoli pentru a crește animale și păsări.

O mare atenție dă statul democrat-popular consolidării economico-organizatorice a Gospodăriilor Colective și Întovărășirilor existente.

Statul democrat-popular a stabilit avantajii și înlesniri de impozite și taxe pentru Gospodării Colective, Întovărășiri și producătorii individuali care plantează pomi fructiferi și vii, se ocupă cu creșterea vitelor, a oilor, a viștelor de mătase, cu albinăritul; mari înlesniri de impozite și taxe au fost acordate celor care au încheiat contracte de predare către stat a unor produse agricole; însemnate scutiri și reduceri de impozite au fost acordate Gospodăriilor Colective și Întovărășirilor pentru veniturile rezultate din produsele obținute peste producția și medii fixate pe grupe de raioane etc.

Statul democrat-popular a anulat restanțele la produsele de toamnă provenite din cotele obligatorii din anul 1952 pentru producătorii agricoli care din cauza calamităților au avut o producție slabă și nu și-au putut achita în înregime cotele.

Printr-o hotărâre a Guvernului se dau însemnate avantajii producătorilor agricoli care

## Ortodoxia și Apusul

Ivirea creștinismului în lume a adus cu sine și necesitatea formulării unor termeni teologici noi. Între aceștia sunt și cei de Ortodoxie și Catolicitate, care dela început se impun în circulație.

Primul termen, Ortodoxia, înseamnă dreapta mărire și singur adevărată, iar al doilea caracterul universal al Bisericii Mântuitorului Hristos. Primul termen se compune din „orthós” drept și „doxa” mărire, al doilea se compune din „katá” peste și „ole”-întreg-pretutindenea. Primul termen se întâlnește în Sf. Scriptură, doxa de 166 de ori și orthos la Sf. Apostol Pavel și întră în circulație din sec. II, prin sf. Iustin Martirul și Hegesip, iar al doilea termen este folosit de prima dată de către sf. Igaafiu al Antiohiei și apoi de sf. Irineu din Lyon. Totuși Tertulian și sf. Ciprian nu-l folosesc în principalele lor scrieri în limba latină.

În deosebi erezia ariană pune pe primul plan străduința pentru Ortodoxie, opusă eterodocșilor, încât după sinodul I ecumenic dela Niceea, din 325, care e primul sinod ortodox (MIPG 25,685), termenul ortodox se introduce și în Apusul latin. Astfel ep. Damasus al Romei compune în 376 o Mărturisire de credință ortodoxă, pe care o trimite în Răsărit, după ce ținuseră în Apus mai multe sinoade ortodoxe, între care merită mențione și cele dela Milan susținute de sf. Ambrosie.

Paralel însă, episc. Paolan al Barcelonei († 390) îl lămurește pe credincioși că a fi catolic înseamnă a asculta (MPL 13, 1055), deși sinodul II ecumenic din 381 precizează, că cu-

incheie contracte pentru creșterea și îngrășarea animalelor și păsărilor ca și celor care vând la achiziții sectorului de stat animale și păsări. Această hotărâre a fost primită cu bucurie de țărani muncitori. Numeroși țărani muncitori au și încheiat contracte pentru îngrășarea de animale și păsări cu organizațiile de stat și cooperatiste, sau au vândut la achiziții cu câștiguri mari pentru ei. S'au luat deasemenea măsuri pentru o mai largă deslășurare a comerțului de întâmpinare. În schimbul produselor vândute la achiziții, producătorii agricoli pot cumpăra din comerțul de stat mărfuri industriale cele mai căutate ca: fire de bumbac, opinci de piele, tablă galvanizată, sodă caustică, petrol lampant, cherestea, ciment, covercot, etc.

Sporirea simțitoare a investițiilor pentru industria ușoară și alimentară va contribui la îmbunătățirea neconținută a aprovizionării satelor cu produse industriale de larg consum, la intensificarea schimbului de mărfuri între oraș și sat.

Niciodată n'au avut în trecut țărani muncitori — și nici nu puteau avea, asemenea posibilități de ridicare a bunei lor stări materiale, ca astăzi.

Țărimea muncitoare lucrează cu râvnă pentru sporirea producției agricole și animale, folosind din plin în acest scop ajutorul pe care-l primește din partea statului. Ea consideră o datorie patriotică să și predea la timp cotele de colectare, să și achite impozitele, să și întărească neconținut vigilența împotriva dușmanilor statului democrat popular și că este în interesul ei de a răspunde ajutorului pe care-l primește din partea aliatului ei — clasa muncitoare care o călăuzește pe drumul unei vieți noi, îndestulate — îmbunătățind aprovizionarea orașelor cu produse agricole, de a întări astfel neconținut alianța clasei muncitoare cu țărimea muncitoare, chezașia îmbunătățirii neconținute a traiului poporului.

Preoțimea noastră este îndrumată să explice între credincioșii dela țară aceste mari realizări ale regimului de democrație populară pentru țărimea muncitoare și să-i îndemne a și îndeplini toate datoriile cetățenești și patriotice. În felul acesta ea va aduce o contribuție la întărirea Patriei și la cauza păcii.

vântul catolic trebuie luat în sensul răspândirii universale. În continuare, Fericitului Augustin († 430), dorind să lumineze opinia credincioșilor asupra noțiunilor teologice, militează pentru introducerea cuvântului „Catolica”, spre a designa Biserica cea universală a lui Hristos (MPL 46, 137s) dar totodată precizează că credința cea adevărată se găsește numai la aceia, care se numesc „creștini catolici sau ortodoși” (PL 34, 127). De aceea el îl îndeamnă pe eterodocși să revină la Ortodoxie. Astfel și la Rufin din Aquileia, termenul de catolic e sinonim cu cel de ortodox, însemnând dreapta credință, iar nu extensiunea ei teritorială.

La accentuarea Ortodoxiei în Apus contribuie din plin și odul IV ecumenic dela Calcedon din 451, care poate fi numit „sinodul Ortodoxiei” (vezi Șesan M., în „Telegraful Român” Nr. 43—44, 1951) și care apără hotărât religia ortodoxă și catolică.

Dar acum încep să se manifeste la Roma tendințe supremațiale, prin papa Inocențiu I și Celestin I (—452), în care Roma avea să apară drept „conducătoarea Bisericii lui Dumnezeu” (PL 20, 469 s) și deci se accentuează sensul teritorial al cuvântului catolic. Dar Ortodoxia rămâne mai departe în Apus ca expresia mărturisirii adevărate și corecte, precum se observă aceasta la papa Felix II (—492), la Grigorie cel Mare († 604) și la alții (PL 75, 45 ss). De aceea Isidor din Sevilla definește sensul cuvântului ortodox ca „dreaptă credință și trăire” (Origine 7, 1—PL 84, 151), iar papa Onoriu susține, în 633, într-o scrisoare către Răsăriteni „credința ortodoxă și unitatea catolică” (Mansi XI, 538 s). De aceea și Beda Venerabilul († 735) îl combate pe aceia care se ridică împotriva dogmei ortodoxe (PL 95, 78) și de aceea susține intensificarea predicării ortodoxe (c. 110).

Din aceste mărturii se constată ușor că în acea vreme înregul Apus, începând cu papa și erminând cu ultimul credincios, era ortodox. Dar pe când papa Leon III († 804) susținea încă Ortodoxia (PL 129, 1260), împăratul Carol cel Mare face prima spărtură și refuzând sinodul VII ecumenic din 787, îl îndeamnă pe teologul franc Alcuin († 804) să accentueze rolul catolicității apusene, în care intră constitutiv acum și flicque (PL 101, 65 ss). Deși Alcuin mai menține trează amintirea „Părinților ortodocși” care s'au străduit pentru dreapta credință, totuși pentru termenul de ortodox el pune „vera”. Această evitare este explicată și prin împrejurarea că imperiul franc era pe atunci dușmanul politic al împăratului ortodox dela Bizanț. Dar consecința ei a fost că ucenicul lui Alcuin, Hilduin dela sf. Denis, Raban Maurus, Valafrid Strabo și Pascasiu Radbert ocolesc vădit termenul ortodox, deși Strabo îl laudă pe Greci pentru că au dat Bisericii numeroși termeni teologici (PL 114, 924), iar Pascasiu evită să folosească cuvântul catolic (PL 120, 1415).

Cu toate acestea papa Nicolae I († 867), care lupta pentru o ordine catolică în lume (PL 119, 777), se consideră a fi urmaș al pontificilor ortodocși și se face apărător al credinței ortodoxe (c. 1040), contra patriarhului Fotie. Acesta însă apelează în apărare la Isoarele patristice ale Ortodoxiei (PG 102, 721 s).

Deci, în ciocnirea aceasta dintre Nicolae și Fotie se începe de fapt lupta pentru Ortodoxie, care a biruit triumfător asupra tuturor ereziilor și căreia i s'a constituit în Răsărit ziua de „Duminica Ortodoxiei”, prima din Postul mare, atunci la 11 Martie 843.

Dar partizanii apuseni ai primatului papal, enunțat de Nicolai I, precum Aeness din Paris Ratramnus din Corbeil, Hlneamar din Reims și Reginon din Prüm, nu mai au interes, în scrie-

(Continuare la pag. 3)

## ORTODOXIA ȘI APUSUL

(Urmare din pag. 2)

riile lor, pentru Ortodoxia Bisericii, pentru că ea nu cuprindea inovațiile latine despre rîmat și filioque. Totuși Anastasie Bibliotecarul († 879, întrebuintează foarte des în scrisul său latin cuvântul ortodox (PL 129 passim), fapt care dovedește că acest cuvânt precum și sensul său autentic erau încă bine cunoscute și înțelese în Apus, deși teologii franci accentuau contra Răsăritului numai „credința catolică” (PL 119, 1201). Despre circulația cuvântului ortodox în Apus ne informează episcopul din Osnabrug, care în 891 adresează papii Ștefan V o scrisoare, în numele „Bisericii Ortodoxe a lui Hristos (PL 129, 808), iar cronicarul Flodoard din Reims († 966) utilizează cuvântul ortodox, definind cu el explicația dogmei Sf. Treimi (PL 135, 57 s) și subliniind magisteriul ortodox al Bisericii (c. 188). Pentru religia ortodoxă militează și papa Ioan XIII în 969 (PL 135, 972) precum și Lutprand din Cremona, delegat în 969 la Bizanț (PL 136, 918).

Deoarece împ. Otto I cel Mare inaugurează un nou Imperiu roman, al Germanilor, el îl acceptă pe papa drept singurul ierarh suprem, pentru că prin el să-i poată domina unitar pe toți credincioșii latini, din variate state apusene (PL 138, 839). Dar rîza administrativă directă a papii, ca țara Sf. Petru, Otto o limitează numai la Roma și împrejurimi (c. 835). În această împrejurare, când se accentuează politic sensul teritorial al catolicității, nici papa și nici împăratul apusean nu are nevoie de Ortodoxie. De aceea în actele sinodului IV ecumenic din 451, foarte cinstit în Apus, și pe deciziile cărora trebuiau să jure cu dîna toți papii, cuvântul ortodox este înlocuit cu alte cuvinte, precum: drept (recta), adevărat (vera) sau înătos (sena), tocmai în pasajele cele mai tipice (Mansi VI, 684 s, 637 s, 731 s, 971 s, etc.).

Această tendință o găsim în continuare și la Gumpold din Mantua, convins de primatul papal (PL 139, 925 s), la Retheriu din Verona (PL 136, 224), la Daustan din Canterbury (PL 136, 475), la Adalbert din Reims (136, 550 s), la ep. Voitesch-Adalbert din Praga, care surpă opera ortodoxă a fraților Apostoli Constantin și Metodie în Cehia, Polonia și Ungaria de dragul Romei papale (PL 137, 879) și la papa Ștefan II († 1003), care organizează arhiepiscopii latine la Polonia și Unguri, pentru că la aceste popoare să nu se mai vorbească de Ortodoxie, ci numai de privilegiul petrin al papalității (PL 139, 271).

Dacă prin aceste măsuri evitarea cuvântului ortodox începe să fie tot mai curentă în Apus din cauza silințelor romane, apoi cei care nu erau mulțumiți în Apus cu Roma papală, încep să evite chiar și cuvântul catolic. Așa este la Bridfert din Ramena (cca 1000), la Adhemar din Franța (—10028), la Thictmar din Merseburg (—1018), la Arnulf din Reims și la alții, iacăt chiar și cancelaria papală, de pe vremea papiilor Ioan XVIII (—1009), Sergiu IV, Benedict VIII, Ioan XIX, Benedict IX, (—1037) nu-l folosește în corespondența sa, deși în aceeași vreme Ioan din Veneția, Herigen din Lohfen, Fulbert din Chartres și Dudo din Vermandois se fac apologeții lui (PL 139—141 passim).

Cu toate acestea, cuvântul ortodox e folosit încă de Hașmo din Floris (cca 997) în variate forme (PL 139, 661 ss), de Abbo din Floris († 1004), care știe că ortodox înseamnă adevărat și opus ereziei (PL 139, 465), de Burchard din Worms († 1025), care caută mărtiriile ortodoxe pentru primatul papal (PL 140, 568 ss, 729), de ep. Bruno și alții, Rodulf Glabor († 1056), supărat pe Bizanț, că stăpînesc teritoriile din Italia de Sud, îl acuză de învățături strălne xenodoxe, arătînd că Roma reprezintă Ortodoxia deplină (PL 42, 671), iar Arnold din Reims († 1056),

## Cum trebuie să participăm la Sfânta Liturghie

*Dacă până acum am arătat cum trebuie să ne pregătim pentru Sf. Liturghie, când trebuie să venim la biserică pentru ascultarea ei, în cuvîntarea de acum doresc să arăt, cu ajutorul lui Dumnezeu, cum se cuvine să ia parte fiecare creștin la săvârșirea Sf. Liturghii, ce atitudine și purtare trebuie să păstrăm cu toții în decursul ei.*

*Și aici trebuie să risipim părerea greșită pe care o întâlnim la anumiți credincioși despre Sf. Liturghie.*

*În mod obișnuit se spune că noi mergem să ascultăm Sf. Liturghie. Însă acest lucru este prea puțin și nu este îndestulător. La Sf. Liturghie nu mergem să ascultăm numai niște cuvinte sau să vedem anumite ceremonii, așa cum se merge la o reprezentare oarecare. Liturghia nu este slujba unui om, Ea nu e slujba pe care o face preotul singur în altar. Liturghia e slujba Bisericii, e cunună de rugăciuni pe care familia cea mare a creștinilor le aduce spre lauda lui Dumnezeu. Liturghia e jertfa lui Hristos pentru toți, e Trupul și Sângele Domnului, care se „frînge” și se „varsă” pentru mîntuirea tuturor.*

Știe că papa îl combate pe ereticii pe baza precizărilor stabilite de părinții ortodocși (PL 142, 1436).

Dar o opoziție vădită contra Răsăritului ortodox țese în evidență abia la Hermann Contractus din Reichenau († 1054), care în Cronică evită să mai vorbească, după sec. VIII, despre Răsăritul ortodox, privînd astfel pe cititorii săi latini ce a mai afla știri despre Bizanț și Răsăritul ortodox (PL 143, 166 ss).

Cu toate acestea, încă în ajunul marelui schisme din 1054, papa Leon IX vorbește de ortodocși (PL 143, 752) și se consideră a fi capul Bisericii ortodoxe și apostolice, pentru că toți săi se supună. Dar coaliției de interese, constituită din cardinalii Humbert, Petru Damiani și Hildebrand, nu îi convine folosirea acestui termen în Apus și atunci membrii ei dau explicații noi, corespunzătoare nouilor planuri și noii concepții despre papalitate. Cardinalul Humbert arată că Biserica catolică a lui Hristos cuprinde: „Biserica latină occidentală și Biserica greacă orientală” (PL 143, 964) și că în fruntea ei stă papa dela Roma, al cărui primat ar fi fost definit și de Părinții ortodocși. Cuvântul ortodox, întrucît îl folosește, îl limitează numai la Răsărit, iar pentru Apus revendică constant cuvântul catolic (c. 991 s). Cardinalul Petru Damiani († 1072) pretinde apoi pentru papă dominația teritorială până la Babilon (PL 144, 239), iar Hildebrand ajuns papa Grigorie VII, încearcă să instaureze teocrația papală mondială, prin Dictatul său din 1075 (PL 148, 407 s), care inițiază „catolicismul papal”.

Firește, că în aceste împrejurări, papalitatea dornică de imperialism, nu mai are nici un interes pentru Ortodoxie, pe care o consideră chiar ca o piedică. De aceea cele 21 de forme latine, în care revine cuvântul ortodox în Apus, până în sec. IX-lea, trebuie neapărat și degrabă suprimate, fapt care se va realiza în viitor.

Astfel se înțelege de ce în răspunsul său către Leon IX, patriarhul Mihail Cerularie afirmă că deoarece Răsăritenii sunt ortodocși în Hristos și în cărțile ortodoxe, ei nu se pot supune unui papă, care nu respectă Ortodoxia în adevăratul ei sens (Panoplia 36, 2).

Prin urmare, goana orgolioasă a papalității după imperialism teritorial a dus la eliminarea Ortodoxiei în conștiința credincioșilor apuseni și în consecință a determinat și schisma în Biserica

Prof. M. Șesan

De aceea noi mergem la biserică nu numai să ascultăm dumnezeiasca slujbă, nici numai să ascultăm melodiile frumoase ale unui cor, ci mergem ca să intrăm în circuitul acestor rugăciuni, să participăm activ cu mintea și cu inima la toată lucrarea tainică a mîntuirii noastre prin jertfa nesângeroasă a Fiului lui Dumnezeu; să colaborăm și noi la această lucrare și să dăruim Domnului împreună cu darurile materiale pentru jertfa inimile și viața noastră.

Sfânta Biserică a fost asemănată pe bună dreptate cu un copac mare, în care fiecare creștin este asemenea unei frunzulițe. Această asemănare ni se pare și mai potrivită când ne gândim la „Biserica rugătoare”, la credincioșii adunați pentru săvârșirea Sf. Liturghii. Așa precum frunzele unui copac stau într-o legătură între ele prin aceeași hrană pe care o primesc prin ramuri dela trunchiu și rădăcină, tot asemenea credincioșii care se află la Sf. Liturghie nu se află numai unul lângă altul, ci ei sunt legați într-o comuniune de har și rugăciune întredaltă și toți împreună cu Hristos. În timpul săvârșirii Sfintei Liturghii, credinciosul nu este un asistent pasiv, ci un colaborator, un mădular în care circulă aceeași lucrare a harului și care la rândul lui împlinește o lucrare mîntuitoare pentru toți. După cum în copac rolul frunzelor nu este numai de a primi hrana, ci ele au și rolul să prelucereze această hrană cu ajutorul clorofilei, tot așa noi în timpul sf. rugăciuni liturgice primim darurile jertfei tainice a lui Hristos, dar în același timp fi care ajută ca aceste daruri să fie roditoare pentru toți. Acestea știindu-le suntem datori să luăm parte la Sf. Liturghie cu evlavie, cu luare aminte cu pace dumnezeiască adîncă și cu toată ființa noastră îndreptată spre Dumnezeu în tot cursul ei. Intrînd în biserică să socotim că am intrat în lăuntru cerului, așa cum zice psalmistul: „În biserică stînd, ni se pare a sta în cer”. Biserica este un „cer pămîntesc”.

Aici este de față Dumnezeu-Tatăl, Fiul este cel ce se jertfește, Duhul Sfânt este cel ce ne sfințește. Maica Domnului, îngerii și arhanghelii, sfinții și toți dreptii se roagă împreună cu noi și aduc laudă lui Dumnezeu cel întreit în persoane. De aceea, când intrăm în biserică, zicem: „Intra-voi în casa Ta, închinamă-voi spre biserică Ta, întru frica Ta” (Ps. 57). Rostim: „Doamne, buzele mele vei deschide și gura mea va vesti lauda Ta” și în taină rugăciunile „de dimineața, ne închinăm în fața iconostasului și apoi ne îndreptăm tot gândul, tot sufletul, toată simțirea noastră la Dumnezeu. Ascultăm îndemnul rugăciunilor și asemeni îngerilor din cer ne desbrăcăm de „toată grija cea lumească”. Căci așa cântăm la Heruvicul din Sâmbăta mare: „Să tacă trupul omenesc și să stea cu frică și cutremur și nimic pămîntesc întru sine să nu cugete. Că Împăratul împăraților și Domnul Domnilor vine să se jertfească și să se dea spre mîncare credincioșilor”. Sfântul Vasile cel Mare, vorbind despre participarea credincioșilor la biserică, zice: „Se cade a ruga pe Dumnezeu nu cu trîndăvie, nu cu mintea risipită încoace și încolo, că cine se roagă așa nu numai că nu-și ia cererea, ci va întărîta mai mult pe Stăpînul. Căci dacă cineva când stă înaintea unui stăpînit și vorbește cu el, stă cu mulțime cuvință, avîndu-și ochii cei din afară și cei dinlăuntru strînși, cu atît este mai de trebuință a sta înaintea lui Dumnezeu cu cuvință și cutremur avînd toată mintea adunată numai la El și nu într'alt loc” (Așez. Asc. 1).

Pentru această întoarcere a noastră spre Dumnezeu și descătușare de sub povara grijilor mărunte și trecătoare suntem mereu îndemnați în

Continuare în pag. 4

## Cum trebuie să participăm la Sfânta Liturghie

(Urmare din pag. 3)

timpul Sf. Liturghii: „Cu pace Domnului să ne rugăm”, e cea dintâi stare cu care se cade să participăm la Sf. Liturghie, ca la slujba împăcării noastre cu Dumnezeu. „Sus să avem inimile”, este o altă cerință pentru suflet, la care răspundem: „Avem cătră Domnul”, adică mintea și inima noastră sunt îndreptate spre Dumnezeu, dela care vine „toată darea cea bună și tot darul desăvârșit”.

Înainte de rugăciunea euharistică și de prefacerea sf. daruri, auzim din nou îndemnul: „Să stăm bine, să stăm cu frică, să luăm aminte, sfânta jertfă cu pace a o aduce”.

Iată atâtea chipuri în care Liturghia ne pregătește, ne înalță și ne îmbracă în haine duhovnicești curate, ca să putem fi părtași darurilor pe care le aduce Hristos Domnul.

Duminea trecută am vorbit mai ales despre înfățișarea exterioară pe care trebuie să o ia creștinul atunci când se pregătește să vină la Sf. Liturghie. Acum zăbovim asupra înfățișării omului nostru dinlăuntru la acest „ospăț al mântuirii”. Căci întâlnirea cu Dumnezeu se face întâi în zona spiritualului.

Îndeosebi trei veșminte duhovnicești se cade să aibă creștinul, atunci când ia parte la Sfânta Liturghie. Trei stări sufletești cu care se poate apropia de Trupul și Sângele Domnului, așa precum o spune însăși dumnezeiasca slujbă: „Cu frica lui Dumnezeu, cu credință și cu dragoste să vă apropiați”.

Așa dar aceste trei sunt hainele de nuntă ale creștinului în Biserică. 1. Frica de Dumnezeu. 2. Credința neclintită în Dumnezeu, și 3. Iubirea fierbinte de Dumnezeu. Iată trei trepte care înalță sufletul spre Dumnezeu și îl fac să trăiască în strânsă legătură cu cerul.

„Frica de Dumnezeu, care este începutul înțelepciunii”, cum zice Scriptura. Aici nu este vorba de frica sclavului față de stăpân, nici de frica de necunoscut ori de stihiiile infuriate ale firii, care l nimicesc pe om ci — e vorba aici — de fiorul adânc, de emoția cutremurătoare pe care o simte sufletul în apropiere de Dumnezeu, emoție ce-l cuprinde în fața unor asemenea taine, respectul și simțământul de mulțumire smerită în fața unei lucrări așa de minunate și binefăcătoare pe care Dumnezeu o face pentru noi în Sf. Liturghie. E frica respectului, a devotamentului și recunoștinței pe care o are copilul bun totdeauna față de părinții săi. Sufletul unui copil care a pierdut un asemenea simțământ față de părinții lui e pustiu și denaturat.

Nu e frica robiei căci Dumnezeu ne-a scos din toată robia și prin jertfa Unuia născut Fiul lui Său ne-a arătat și pe noi fii și împreună moștenitori ai împărăției lui Dumnezeu.

Dar alături de această stare și emoție cutremurătoare pe care o simte sufletul în decursul Sf. Liturghii odrăsește a doua stare și treaptă care îl apropie de Dumnezeu: Credința. Mărirea credinței și unirea tuturor prin credință este una din înălțimile duhovnicești spre care este chemat sufletul în timpul Sf. Liturghii și de aici pentru toată viața.

Dar haina cea mai aleasă a inimii creștine, cununa care le desăvârșește pe toate este iubirea de Dumnezeu; Liturghia nu este altceva decât semnul nesfârșitei și permanentei iubiri a lui Dumnezeu față de noi. De aceea răspunsul cel mai deplin din partea noastră îl dă tot iubirea: „Iubite-voi, Doamne, virtutea mea, Domnul este întărirea și scăparea mea”. În unele biserici, toți credincioșii dau răspunsurile la Sf. Liturghie. Astfel biserica întreagă cântă și e o singură sim-

fire. Cântarea aceasta este cea mai potrivită manifestare a evlaviei noastre.

Înainte de a încheia cuvântarea de astăzi, se cuvine să spunem câteva cuvinte și despre îngenunchierea în decursul Sf. Liturghii. Știm că unii credincioși au un fel de sfială când e vorba să îngenunche.

Da! Recunoaștem a îngenunchia un om în fața altui om este nevrednic și rușinos. Nimeni n'are dreptul să îngenuncheze pe semenul său oricât de mic ar fi. Dar există o smerenie care înalță: e smerenia în fața lui Dumnezeu, care se manifestă în timpul rugăciunii prin aplecarea capului și îngenunchere. Când vrem să ne rugăm mai concentrat privim cu ochiul credinței din adâncul sufletului nostru spre Dumnezeu și fără nici o constrângere fruntea se pleacă și genunchiul se îndoaie: Simțim că astfel Dumnezeu e mai aproape de noi, că ne încredințăm Lui cu toată ființa noastră. E în această atitudine nu numai adorarea pe care o dăm lui Dumnezeu, ci și încredințarea vieții noastre în purtarea Lui de grijă. Pare că am vrea să spunem, chiar fără cuvinte: Doamne, suntem dela Tine și ne încredințăm Ție.

Credincioșii noștri obișnuiesc să îngenunche în timpul săvârșirii Sf. Liturghii de mai multe ori.

Îngenunche la ieșirea cu Sf. Evanghelie (vohod) pentru că aceasta înseamnă ieșirea Mântuitorului la propoveduire.

Se îngenunche apoi la cetitul Sf. Evanghelii, pentru că ea cuprinde însuși cuvântul și adevărul cel viu adus de Hristos Domnul.

Obișnuiesc apoi în unele părți credincioșii să îngenunche la ieșirea cu sfintele daruri, sau la vohodul cel mare, căci deși acum darurile nu sunt prefăcute în Trupul și Sângele Mântuitorului, totuși ducerea lor la sf. Masă închipue drumul crucii pe care l-a făcut Mântuitorul și atunci inima creștină se simte îndemnată să ia parte la acest moment în smerenie în fața Celui ce s'a smerit pe Sine, ascultător făcându se până la moarte pe cruce.

Cu smerenie și îngenunchere adâncă au stat bunii creștini totdeauna la momentul cel mai însemnat al Sf. Liturghii, în timpul prefacerii sfintelor daruri, când se cântă: „Pre Tine Te lăudăm, pre Tine bine Te cuvântăm, Ție îți mulțumim Doamne și ne rugăm Ție, Dumnezeului nostru” precum și la alte momente din timpul săvârșirii ei.

Cuvine-se, drept aceea să luăm parte la Sf. Liturghie cu toată evlavie ca unii care cunoaștem că toate cele cuprinse în ea sunt pentru sfințirea vieții noastre.

Cu frică, cu credință și dragoste să însoțim rugăciunile și lucrarea ei știind că Domnul este de față, cercetător al sufletului nostru. Lui să I spunem rugăciunea noastră și să nu povestim urii cu alții în biserică în vremea Sf. Liturghii, ca să nu ni se potrivească nouă cuvintele Scripturii care zice: „Vai de acela prin care vine sminteala”, ci cu inima smerită să-L chemăm pe Hristos în casa sufletului nostru.

Stăpâne sfinte preabunule, rugămu-Te pre Tine. „să slobozești simțirile noastre de omorirea patimilor. Așează în noi gândul cel bun și ochiul să fie depărtat de orice vedere vicleană auzul nestrăbătut de cuvinte deșarte și limba să fie curată de vorbe necuviincioase...”

Și ne fă pe noi vrednici de primirea Unuia născut Fiului Tău și Dumnezeului nostru; că iată precuratul Lui Trup și de viață făcătorul Sânge, întru acest ceas se pun pe această masă de taină, înconjurată nevăzut de mulțimea oștilor cerești. Dăruiește-ne ca împărțirea cu ele să ne fie fără de osândă, pentruca printr'insele luminându-ne ochiul gândului nostru, fii ai luminei să ne facem” (Din rugăciunea întâia și a doua a credincioșilor, dela Liturghia darurilor înainte sfințite).

Pr. V. Coman

## Maica Domnului

În umbră de chilie cuvioasă  
Grăi către Fecioară, Duhul Sfânt:  
„Frumoasă ești, mireasa mea, frumoasă,  
Și mai presus de orice cuvânt!  
Pe Tine te-a cântat Preaînțeleptul,  
Numindu-te aleas-o, raiu închis,  
Pe Tine, seară sfântă, Iacob dreptul  
Cândva, de veacuri, Te-a văzut în vis.  
„Frumoasă ești, mireasa mea, frumoasă,  
Căci spinii răstignirilor ce vin,  
Cununa-Ți împletește, nestricăcios,  
Din plinătatea harului divin.  
Te am înălțat din sfânta mea iubire,  
De orice făptură mai presus,  
Că iată fii vei naște, peste fire,  
Și numele ți vei chema Iisus.  
Ca steaua dimineții, luminoasă,  
Pe cerul stins al lumilor, Te sui.  
Stăpână ești, iubirea mea frumoasă,  
„Stăvilită ești, în veac, cum alta nu-i”.

Em. Lazăr.

## Glusul Preoțimii

Sub boltă sfintelor biserici  
Soborul rândului de clerici  
Cu pace Domnului se roagă  
Pentru viața lumii întreagă.

Pe chipul oricărui părinte  
Lumina rugăciunii sfinte  
Aduce 'n ora liturghiei  
Un strop din cerul veșniciei.

Și-atunci în sfintele locașuri  
Pornesc din mii și mii de guri  
Cântarea care în noaptea sfântă  
În „Casa-Pâinii” se cântă.

Lui Dumnezeu să-I dăm mărire,  
Iar pe pământ bună învoire  
Și pacea sfântă să 'nflorească  
Ca om cu om să se tubească.

Cuvântul pur cel evanghelic  
Să rupă vălul de 'ntinerie  
Să vadă fiecare 'n parte  
Că el cu ori și cine-i frate.

Că viața-i darul cel mai mare  
Ce 'n sfântă binecuvântare  
Noi am primit-o dela Domnul  
Ca 'n pace să trăiască omul.

Deci, nu răsboate 'n cari copii  
În foc sunt îngropați de vil  
Și nici desmățul nimicirii,  
Nici ura grea a pustirii.

Noi nu dorim! — ei noi iubirea,  
O vrem ca 'n toată omenirea,  
So cuvântăm dela altare  
Mereu și fără încetare.

Preot ȘTEFAN TASCIANU

## Un cuvânt despre pace al Fer. Augustin

(Urmare din pag. 1)

pace trebuie s'o aibă și astăzi fiecare preot. Cu atât mai mult cu cât, în vremurile noastre, un războiu ar avea urmări catastrofale nu numai pentru câteva grupuri de oameni, nu numai pentru două trei țări, ci pentru toate popoarele pământului. Astăzi frontul luptătorilor pentru pace numără sute de milioane de oameni cinstiți din lumea întreagă.

Cuvântul acum amintit al Fericitului Augustin să ne fie un îndemn în plus de a lupta cu și mai multă hotărâre în vederea câștigării tuturor credincioșilor noștri pentru cauza nobilă între toate, a frăției și a păcii între popoare și de a intensifica și spori mereu contribuția noastră la lupta pentru pace a poporului nostru și a sutelor de milioane de luptători ai păcii din toate țările.

D. B.